

Андрєєва І.В.

*студентка 2-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні регулюються Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», статтею 1 якого визначено, що адвокат – це фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом. адвокатською діяльністю визнається незалежна професійна діяльність адвоката зі здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту. до інших видів правової допомоги відносяться види адвокатської діяльності з надання правової інформації, консультацій та роз'яснень з правових питань, правового супроводу діяльності клієнта, складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, спрямованих на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів клієнта, недопущення їх порушень, а також на сприяння їх відновленню в разі порушення (підпункт 6 пункту 1 статті 1 Закону №5076). відповідно до п.п. 14.1.226 п. 14.1 ст. 14 ПКУ незалежна професійна діяльність – це участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, адвокатів, аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою – підприємцем та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб. виходячи з викладеного фізична особа, яка здійснює незалежну адвокатську діяльність, не може бути підприємцем у межах такої адвокатської діяльності. При цьому чинним законодавством не заборонено фізичній особі, яка здійснює незалежну адвокатську діяльність, бути підприємцем та здійснювати іншу підприємницьку діяльність, не заборонену законом. При визначенні сукупного чистого доходу фізичних осіб,

які здійснюють незалежну адвокатську діяльність, доцільно враховувати витрати, пов'язані з організацією такої діяльності та обумовлені вимогами Закону №5076.

до витрат адвоката можуть бути віднесені, зокрема: орендна плата за користування приміщенням, яке є робочим місцем адвоката, у тому числі його поточний ремонт, обладнання пандуса для під'їзду інвалідів; технічне забезпечення діяльності робочого місця адвоката та його обслуговування (охоронна та пожежна сигналізація, вогнестійкий сейф, інформаційна вивіска, металеві двері або металеві ролети); обслуговування технічного обладнання (комп'ютери, у тому числі їх програмне забезпечення, принтери, сканер, ксерокс, факс, телефон тощо); витрати на виготовлення печаток та штампів, а також їх заміну; сплата щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування; відкриття рахунків у банках та їх розрахунково-касове обслуговування (депозитні рахунки); оплата праці та обов'язкові нарахування на фонд оплати праці помічників, секретарів, стажистів (найманих працівників); проходження підвищення кваліфікації адвокатом; участь у короткотермінових семінарах, симпозиумах, науково-практичних конференціях; удосконалення професійної майстерності та придбання та передплата юридичної літератури (книг, журналів, дисків, програм тощо); витрати на збирання доказів, отримання висновків спеціалістів (експертів) відповідно до умов договору про надання правової допомоги; витрати на користування електронною базою законодавства; — витрати на підключення та користування мережею інтернет; виготовлення бланків (у тому числі ордерів) із зазначенням прізвища, імені та по батькові адвоката, номера і дати видачі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; придбання канцелярського приладдя; сплата адвокатами внесків до Пенсійного фонду України, у тому числі на користь найманих працівників, та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування; програмне забезпечення; поштові та кур'єрські послуги, необхідні для виконання адвокатської діяльності; витрати на послуги телекомунікаційного зв'язку, електронні цифрові підписи для ведення бухгалтерського та податкового обліку та для подання податкової звітності, звітності до органів статистики, Пенсійного фонду України, інших фондів загальнообов'язкового державного страхування.

адвокату видається свідоцтво платника єдиного пода-

тку (найчастіше 3 групи за ставкою 5 відсотків, вид діяльності: 74.11 / 69.10. – діяльність у сфері права), тобто відповідно до класифікатора видів економічної діяльності адвокатська діяльність є складовою виду діяльності – «діяльність у сфері права», а доходи, отримані від провадження діяльності у сфері права, в тому числі і адвокатської діяльності, оподатковуються єдиним податком за ставкою 5 відсотків.

адвокат отримує форму 4-оПП, веде протягом року книгу обліку доходів і витрат, яку ведуть ФОП, і котра заповнюється лише за наявності доходів, за відсутності доходів прочерки ставити не потрібно, виконує обов'язки податковою агента щодо найманих (не більше 4) працівників, може надавати звітність електронному вигляді, для чого з податковою треба укласти договір. така звітність має бути скріплена електронним цифровим підписом, який надається всім платником податків безоплатно. адвокати, які провадять незалежну професійну діяльність, зобов'язані вести облік доходів і витрат від такої діяльності та подавати податкову декларацію за результатами звітного року у строки, передбачені для платників податку на доходи фізичних осіб, тобто до 1 травня року, що настає за звітним. остаточний розрахунок податку на доходи за звітний податковий рік здійснюється платником податку самостійно згідно з даними, зазначеними в податковій декларації. При цьому до 1 серпня року, що настає за звітним, самозайнята особа зобов'язана самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену в поданій податковій декларації (стаття 179.7 ПКУ). Нормами чинного ПКУ не передбачено конкретного переліку витрат для фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність. основним критерієм для обґрунтування витрат, що зменшують дохід для визначення об'єкта оподаткування, є їх належність та необхідність для провадження незалежної професійної діяльності.

в юридичній літературі лунають пропозиції пронеобхідні зміни до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», тобто слід в ч. 1 ст. 13 внести доповнення, якими передбачити можливість адвоката у будь-який момент прийняти рішення про обрання спрощеної системи оподаткування. це дозволить вивести доходи адвокатів, отримувані переважно готівкою, з тіні та додатково наповнюватимісцеві бюджети.